

УДК 351.74

Клочко А. М.

проректор Харківського національного університету
внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ РОБОТИ ПОЛІЦІЇ

Правоохоронна система України переживає складний період реформування. Замість міліції було створено службу поліції, яка відповідно до міжнародних стандартів має ефективно боротися зі злочинністю, підтримувати правопорядок, забезпечувати безпеку соціуму. Сучасні вимоги до поліції передбачають достатньо високий рівень професіоналізму, оснований на етичності, відповідальності й сумлінності поліцейських службовців. Лише така поліція, як показує міжнародний досвід, може належним чином здійснювати покладені на неї повноваження, служачи спільноті громадян демократичної держави. У зв'язку з тим знання і використання загальноприйнятих у міжнародній спільноті стандартів щодо поліції видається важливим і актуальним [1, с. 37] для сучасної України. Водночас слід відзначити і той факт, що формування державою засад забезпечення охорони громадського порядку є складним процесом, спрямованим на оновлення, удосконалення вітчизняного законодавства й адаптацію зарубіжного досвіду щодо організації засобів, інструментів і методів діяльності органів внутрішніх справ. Сучасна модель демократичної, соціальної і правової держави потребує нових концептуальних підходів відносно вирішення проблем реалізації правоохоронної функції. Тому виключне значення має узагальнення досвіду країн ЄС щодо управління діяльністю національних поліцейських структур [2]. Таким чином, для якісної роботи поліції важлива інтеграція загальноприйнятих у міжнародній спільноті стандартів роботи правоохоронних органів.

Міжнародно-правові стандарти знаходять своє відображення в певних документах (угодах, положеннях, пактах, конвенціях, деклараціях, правилах тощо) у вигляді норм, принципів і рекомендацій. Стандарти не рівнозначні за своїм юридичним статусом, але єдині у вираженні прагнення світового співтовариства максимально скоординувати політику, засоби й методи діяльності всіх і кожної держави, спрямовані на попередження й боротьбу зі злочинністю [3]. Також слід зазначити, що міжнародні стандарти розглядаються переважно у контексті забезпечення правоохоронними органами прав людини як закріплених у міжнародних актах та інших міжнародних документах певних еталонів, норм, показників, до дотримання та досягнення яких заохочується або ж зо-

бов'язується держава. Крім того, стандарти розглядаються і як загальні нормативи, норми і принципи, які дозволяють, зобов'язують, рекомендують і призначені для спеціалістів у галузі права незалежно від державних меж їх професійної діяльності з метою гуманізації суспільних відносин, укріплення законності і правопорядку в кожній державі світу.

Особливостями міжнародно-правових стандартів є те, що:

- вони розробляються і приймаються державами світу в рамках міжнародних міждержавних організацій;
- вони регламентують не тільки міжнародне співробітництво держав, а й інших, визначених ними суб'єктів (конкретних органів держави, місцевої влади, профспілкових організацій, громадських об'єднань, фізичних осіб та ін.);
- вони містять спільно вироблені державами принципи підходи і міжнародно-легальні принципи становлення, формування та функціонування певних публічних і приватних інститутів на території конкретних держав;
- за своєю правовою природою міжнародні стандарти належать до міжнародних конвенцій спеціального порядку;
- в умовах глобалізації, гуманізації та гуманітаризації міжнародних, міждержавних відносин має місце тенденція розширення кола суб'єктів, що розробляють і приймають міжнародні правові стандарти;
- прийняття міжнародних стандартів впливає на загальносвітовий правовий розвиток, тому що не тільки стандартизує підходи держав до регламентації важливих соціальних проблем, але й сприяє розвитку їхнього національного законодавства і правових систем [4, с. 162–163].

Таким чином, з'ясувавши особливості міжнародно-правових стандартів, ми зможемо краще зрозуміти роль цих стандартів у роботі поліції.

Продовжуючи дослідження міжнародних стандартів діяльності поліції, слід зауважити, що сучасні міжнародні стандарти передбачають реалізацію цілого набору основних положень, обов'язкових для служб поліції демократичних держав. Зокрема, це: повага й дотримання прав та свобод людини, етичність, верховенство закону, служіння громаді як безпосередній спільноті людей, які проживають на одній території, прозорість і підзвітність громадськості, сумлінність і непідкупність, партнерство з громадськістю, надання якісних послуг населенню, встановлення злагоди

й миру в суспільстві. Наслідком реалізації цих стандартів є високий рівень культури і професіоналізму поліцейських, підвищення якості обслуговування населення, ефективність професійної діяльності, задоволеність спільноти і т. п. Прикладом успішної реалізації сучасних міжнародних стандартів є служби поліції Канади, США, Австралії, Північної Ірландії та ін. [1, с. 39].

Підбиваючи підсумок, слід зазначити, що міжнародні стандарти роботи поліції ряду демократичних держав визначають якість функціонування органів правопорядку. Їх упровадження, як показує міжнародний досвід, підвищує якість і ефективність діяльності поліції. Міжнародно-правові стандарти діяльності поліції дозволяють врахувати сукупність факторів, що впливають на поведінку професіонала, і розробити технологію формування гідного здійснення службової діяльності та поведінки відповідно до професійних і громадянських обов'язків, відповідально й етично. Тому запозичення й інтеграція зазначених стандартів у діяльність вітчизняних правоохоронних органів є першочерговим завданням, яке ставиться перед державою.

Список бібліографічних посилань

1. Яблонская Л. М. Международные стандарты полиции – реализация деонтологического подхода. *Вестник Челябинского государственного университета*. 2012. № 22 (276). С. 37–40.

2. Криштанович М. Ф. Європейський досвід державного управління органами поліції та можливості його використання в Україні // Актуальні проблеми державного управління. 2015. № 1. С. 287–293. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apdy_2015_1_42.pdf (дата звернення: 16.11.2016).

3. Беляева Л. И. Международные стандарты, касающиеся предупреждения преступности несовершеннолетних // Вопросы ювенальной юстиции. 2008. № 2. URL: <http://www.center-bereg.ru/d1058.html> (дата звернення: 16.11.2016).

4. Заброда С. М. Міжнародно-правові стандарти поліцейської діяльності щодо протидії насильству в сім'ї. *Право і суспільство*. 2012. № 2. С. 161–168.

Одержано 17.11.2016